

Трагічні події в селах Перемишлянщини й Пустомитівщини в березні 1944 р. (сторінка з історії українсько-польського протистояння в роки Другої світової війни)

За останні декілька років чималу увагу як науковців, так і політиків, громадських діячів і широкого загалу привертає питання українсько-польських відносин на Галичині, особливо в період Другої світової війни. Пам'ять про цей непростий етап в історії двох сусідніх народів і надалі має значний вплив на стосунки між Польщею та Україною.

Роботу виконано в межах проекту «Жертви українсько-польського протистояння 1939–1947 рр.», який має на меті відповісти на складні питання відносин обох народів, оперуючи критичною методологією й аналізом і верифікацією доступних писемних джерел і матеріалів усної історії.

Ключові слова: Армія Крайова (АК), гаївка «Тарасів» с. Лопушна, греко-католицький священик, дистрикт Галичина, Перемишлянщина, Пустомитівщина, українсько-польські відносини, українські жертви.

Постановка наукової проблеми та її значення. Загальновідомо, що на сьогодні польські жертви конфлікту в цілому пораховані, щодо українських існує значна прогалина. Тому **мета** нашого дослідження – вивчення та аналіз фактів трагічних подій у селах Перемишлянщини й Пустомитівщини в березні 1944 р. Згідно з метою, завдання полягає в ідентифікації конкретних українських жертв, щоб уникнути шаблону «пошуку злочинців» трагедії.

Аналіз досліджень цієї теми. Територіально села Перемишлянського та Пустомитівського районів Львівської області вибрано не випадково. Саме жителі таких сіл, як Глібовичі (друга назва – Свірзькі Глібовичі) і Лопушна Перемишлянського р-ну; Черепин, Селисько, Милошевичі, Поршна, Підсадки й Жирівка Пустомитівського р-ну, стали жертвами широкомасштабних дій відділів Армії Крайової (АК) у першій половині 1944 р. на терені Львівського округу АК. Підтвердження цього знаходимо в працях як українських, так і польських дослідників. Про це писали Ю. Сливка [19], І. Шаповал [21], І. Ільюшин [13], І. Вуйцик [11, 12], О. Козловська [14], В. Лаба [15, 16], Ф. Стеблій [20]; J. Wegierski [23, 24], G. Hryciuk [22].

Під час дослідження теми, окрім історіографічних матеріалів, використано «Листи деканальних урядів із повідомленнями про смерть священиків. Греко-католицької митрополічної консисторії» [1], а також спогади, які зберігаються у фондах Місії Постуляційного центру беатифікації УГКЦ [2–5] та спогади старожиливі, зібрані під час науково-пошукових експедицій – п. Стефанії Грешишин (Дацко) (1932 р. н.) і п. Віри Сеньків (1934 р. н.) [6]¹; п. Романа Наугольника (1927 р. н.) [7]²; п. Стефанії Думанської (1936 р. н.) [8]³; п. Євгенії Калитин (1929 р. н.) [9]⁴; п. Ірини Петрів [10]⁵.

Важливим наочним джерелом, яке доповнює інформацію про тогочасні події, є світлини могил і пам'ятних знаків, установлених людям, які загинули від рук польського підпілля у березні 1944 р.⁶

¹ Старожили с. Глібовичі.

² Старожил с. Лопушна, безпосередній свідок убивств на гаївці Тарасів.

³ Старожил с. Селисько, донька вбитого на гаївці Тарасів Федора (Теодора) Думанського.

⁴ Уродженка с. Лопушна, двоюрідна сестра вбитого на гаївці Тарасів Мирона Сабадила.

⁵ Дружини пораненого на гаївці Тарасів Мар'яна Петріва.

⁶ У с. Милошовичах установлено спільний пам'ятний хрест, де на таблицях викарбувано прізвища, імена, вік, місце й дату смерті та зазначено, що тих людей було вбито Армією Крайовою.

На спільній могилі в с. Глібовичі зберігся лише дерев'яний хрест, на якому немає жодних надписів.

У с. Поршна встановлено пам'ятник усім борцям за волю України, на одній зі сторін якого є прізвища, ініціали, рік народження та точна дата загибелі.

На колишньому парафіяльному будинку в с. Черепин, де мешкав о. Августин Цембровський із дружиною Олександрою, установлено пам'ятну дошку, де викарбувано їхні обличчя. Указано, коли їх було замучено (але не зазначено ким). На цвинтарі нещодавно зведено нову спільну могилу всім тим, хто загинув у березні 1944 р. На гаївці Тарасів у с. Лопушна в 90-х рр. минулого століття поставлено дубовий хрест із пам'ятними надписами та прізвищами жертв польського терору. На жаль, на сьогодні хрест зруйновано, а сама гаївка заросла чагарником.

© Яремчук А., 2019

Аналіз різних джерел дає перспективу відтворити й якомога точніше описати тогочасні події на території Перемишлянщини та Пустомитівщини, охарактеризувати українсько-польські відносини того часу й, що найважливіше, ідентифікувати українські жертви.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Події в селах Перемишлянщини й Пустомитівщини навесні 1944 р. стали сумною складовою частиною загального загострення українсько-польського протистояння того часу в Дистрикті Галичина. Вона ж, зі свого боку, доповнювала всю картину подій, що розгорталися на Холмщині, Підляшші та Волині в попередні роки.

Німецька окупаційна влада, утрачаючи свої сили, усе чіткіше демонструвала свою антиукраїнську позицію. Урядову політику було спрямовано на провокування міжнародного конфлікту. У такій ситуації активізувалися національно-патріотичні сили як українців, так і поляків. З одного боку умовних барикад стояли ОУН та УПА, а з іншого – польський еміграційний уряд у Лондоні й польська АК. Зрозуміло, що між цими силами виникли завзяте протистояння та жорстока збройна боротьба, яка не залишала осторонь і мирних жителів.

У березні 1944 р. військові підрозділи АК розпочали напади на українські села нинішніх Перемишлянського й Пустомитівського районів. Сигнал до акцій дав полковник Львівського інспекторату АК Владислав Філіповський («Чис», «Янка»). Відповідно до його наказів від 25.02. і 03.03. 1944 р. розпочато відплатні акції за дії УПА та запобіжні заходи перед можливими нападами українських збройних формувань [13, с. 178].

Жертвами першої акції в ніч із 15 на 16 березня стали мирні жителі с. Глібовичі. За даними Jerzy Węgieński, дві групи бойовиків «Кедиву» (Команди диверсій), увійшовши до села, за 45 хвилин спалили 12 господарств, убили 60 мешканців села, серед них – греко-католицького священника, чотирьох кліриків, учителя й солтиса [23, с. 100; 24, с. 193]. На сьогодні, вивчивши деканальні документи [1, арк. 16, 23–24], матеріали, опубліковані Феодосієм Стеблієм [20, с. 306, 342–343], та спогади, зібрані під час науково-пошукової експедиції в с. Глібовичі [6], можемо частково відтворити хід подій у селі. Напад розпочався 15 березня близько 11 год ночі з місцевості, яка називається «Кути». Саме тут спалено господарства та вбито найбільше людей. Частина трупів згоріла в палаючих будинках. Рухаючись селом, від основного загону відділилася група з восьми осіб, які напали на парафіяльний дім. Виламавши двері, удерлися до кімнати, де була родина о. Григорія Тиктора. Священника з їмостою Ольгою та його мамою Пауліною застрелили. Племінниці о. Григорія, Ярославі разом із його малолітніми синами (Зеновій 1938 р. н. й Орест 1943 р. н., 9 місяців) вдалося втікти через вікно, що виходило в сад. Убили й сусідів священника – стару жінку Боркушку та трьох дітей Михайла Мудрака. Самого Михайла поранили, побили та подумали, що він мертвий. Проте через деякий час він прийшов до тями: знайшов ще одну дочку, яка вижила завдяки тому, що впала під тіла побитих дітей, і пішов із нею до пивниці. Можливо, тієї ночі було б ще більше жертв, але нападники почули постріли, тупотіння кінських копит з боку села Неділиська й почали відступ. Неділиські хлопці прийшли рятувати сусідів від нападників. Стріляючи, вони поранили одного боївкаря.

Наступного дня, 16 березня, почувши про трагедію, до села приїхав о. Антін Волощак, греко-католицький завідувач зі Свіржу. Він зафіксував 37 вбитих глібовчан, серед яких було декілька осіб латинського обряду, і коротко описав трагедію родини Тикторів. Наприкінці «Справоздання...» отець пише: «Тепер нема ночі, щоб когось не замордували». Свої записи він передав до Львівської митрополії.

Священника Григорія Тиктора з родиною поховано в м. Глиняни, звідки той був родом, а решту жертв – у спільній могилі на сільському цвинтарі с. Глібовичі (18.03.1944).

Список убитих і пораних ідентифікованих 45 жертв АК в с. Глібовичах (15–16.03. 1944):

1. Боркуш Павлина	мати	вбито
2. Боркуш	дочка	вбито
3. Боркуш	дочка	вбито
4. Боркуш		
5. Гой Антін	батько	вбито
6. Гой 1935 р. н.	син	вбито
7. Дмитерко Микола	чоловік	вбито
8. Дмитерко	дружина	вбито
9. Дмитерко Михайло 1935 р. н.	брат	вбито

10. Кісливич	чоловік	вбито
11. Кісливич	дружина	вбито
12. Ковалів Григорій	чоловік	вбито
13. Ковалів Катерина	дружина	вбито
14. Ковалів Стефанія 1938 р. н.	дочка	вбито
15. Комар Микола	чоловік	вбито
16. Комар Катерина	дружина	вбито
17. Комар Оріся	дочка	вбито
18. Комар	дитина	вбито
19. Король	мати	вбито
20. Король	дитина	вбито
21. Король	дитина	вбито
22. Липська Ганна		вбито
23. Мудрак Стефанія 1925 р. н.		вбито
24. Мудрак Михайло	батько	поранено в ногу
25. Мудрак	дочка	вбито
26. Мудрак	дочка	вбито
27. Мудрак	?	вбито
28. Мудрак	?	вбито
29. Мудрецький Антін	батько	вбито
30. Мудрецька	дочка	вбито
31. Мудрецька		вбито
32. Орлевський Андрій	дочка	вбито
33. Рура Євдокія	мати	вбито
34. Рура Марія 1933 р. н.	дочка	вбито
35. Слабщський Григорій	батько	вбито
36. Слабщський	син	вбито
37. Слабщський	син	вбито
38. о. Тиктор Григорій 1910 р. н.	священик	вбито
39. Тиктор Ольга	їмость	вбито
40. Тиктор Пауліна	мама	
	священика	вбито
41. Цюра Олена	мати	вбито
42. Цюра Марія 1920 р.н.	дочка	вбито
43. Цюра Михайло 1928 р. н.	син	вбито
44. Невідома	наймичка	
	родини Король	вбито
45. Шевчук Василь		поранено [6; 20, с. 342–343].

Убиті неподалік с. Глібовичі парафіїни с. Свірж-Підвисоке:

46. Демкович Іван	батько
47. Демкович Роман	син
48. Лаба Антін [1, арк. 24] ¹ .	

Невдовзі жителі Глібовичів зазнали повторного нападу польського загону. Феодосій Стеблій датує цю подію 15.06. 1944 [20, с. 307], а Володимир Макар у книзі «Спомини та роздуми...» подає дату 26–27.06. 1944, відзначаючи, що «польська банда зі села Свірж (авт. – Свірж) і Чорного Лісу пов. Перемишляни напала на присілок Бучина села Глібовичі та знищила його дотла. Бандити вбили 10 українців» [17, с. 342]. Місцеві жителі підтверджують, що така подія відбувалася, але дати й прізвища загиблих не пам'ятають.

¹ В оунівському документі «Інформація про діяльність підпілля за січень–серпень 1944» на с. 34 записано, що цих трьох осіб убито польською боївкою 24.03.1944 р. URL: <http://avr.org.ua/index.php/viewDoc/9893/>

Тим часом відділи «Кедиву» переховувалися в навколишніх лісах. Їм довелося відступити з Глібовичів у ніч із 15 на 16 березня, тож вони готувалися до наступної акції. Їхньою ціллю стало с. Черепин, нині – Пустомитівського р-ну. Жителі села, остерігаючись польських «відплатних акцій», сформували озброєну самооборону, яка охороняла село від нападників. Довідавшись про це, представники АК під виглядом німців повідомили сільському війтові про нібито розквартирування в селі військової частини, принагідно зазначивши, що в присутності тут озброєної самооборони немає потреби. У зв'язку з цим самооборона покинула село.

Тож у ніч із 20 на 21 березня в беззахисному селі польські загони провели акцію [23, с. 100; 24, с. 193]. За сигналом червоної ракети опівночі місцеві поляки почали наводити своїх побратимів до будинків активістів села. За короткий час у Черепині вже лежали тіла 14 убитих, серед яких імя священника Олександра Цебровського (розстріляно нахрест) [2, с. 2], а також тіла дев'яти поранених [16, с. 19–20]¹. Самого пароха о. Августина Цебровського та ще двох селян (Василя Сороку й Івана Муху), прив'язавши до воза, поволокли до лісу. Під час нападу не гребували й грабуванням. У селян забирали коней, свиней, із куфрів витягали одяг. Через день до села приїхали автомобілем німецькі військові, розпитували про подію, відвідали хати жертв нападу. Убитих поховали в спільній могилі біля церкви на сільському цвинтарі. Похорон відправили священники с. Дмитрович і Товщева (о. Іван Слободян). У похороні брали участь семінаристи Андрій Марченко й Микола Мостович, якими опікувався парох, виступали з промовами, фотографували траурну процесію.

Список убитих українців, Армією Крайовою в с. Черепин:

1. Цебровська Олександра	1898 р. н.	їмя
2. Дацко Пилип	1898 р. н.	
3. Закалюжний Василь	1905 р. н.	
4. Мазур Стефанія	1933 р. н.	
5. Машталір Андрій	1929 р. н.	
6. Машталір Ярослава	1924 р. н.	
7. Муцак Іван	1922 р. н.	
8. Наконечний Василь	1900 р. н.	
9. Наконечний Ярослав	1933 р. н.	
10. Сорока Іван	1923 р. н.	
11. Сорока Йосип	1900 р. н.	
12. Столяр Андрій	1889 р. н.	
13. Яремко Катерина	1900 р. н.	
14. Яремко Микола	1901 р. н. ²	

Список поранених українців Армією Крайовою в с. Черепин:

1. Наконечний Михайло [18, с. 2]
2. Машталір Андрій
3. Машталір Катерина [3]
4. Сорока Люба (дитина трьох роки) [4]
5. Яремко Лев (дитина шести років) [5].

Решту призвищ, на жаль, установити поки що не вдалося.

Завершивши акцію в Черепині, загін АК разом із полоненими переїхав на гаївку «Тарасів» неподалік від с. Лопушна (нині – Перемишлянського р-ну). Можна припустити, що поляки заздалегідь спланували події 21 березня на гаївці. Підтвердження цього – той факт, що насамперед сільські управи попереджено нібито німецькою владою про те, що потрібно послати фірманів до села Лопушна на гаївку «Тарасів» вивозити деревину для нібито німецької армії. Такі повідомлення також отримали в селах Жирівка, Милошевичі, Поршна.

Відповідно до наказу фірмани виїхали вдосвіта 21 березня. На під'їзді до лісу їх зустрічали патрульні в німецькій формі й наказували по-польськи: «Jedziemy dalej do lasu pod bićkwity». Гаївове госпо-

¹ У повідомленні греко-католицького пароха Шоломії Митрополічій консисторії у Львові про трагічну смерть священника Августина Цебровського, від 23 березня 1944 р. цифра поранених – 16 осіб. (див.: ЦДІА України, м. Львів. Ф. 201. Оп. 1р. Од. зб. 179. Арк. 15).

² Дані зі спільної могили в с. Черепин.

дарство розташовувалося посеред великої поляни, оточеної лісом. Усі фіри скеровували до будинку. Уся територія охоронялась озброєними в цивільному поляками. Фірманам наказали розпрягати коней і поприв'язувати їх до возів. Пили та сокири наказали залишити на возах, а кожен чоловік має взяти із собою мішок або дергу і йти до стодоли. Разом із фірманами привели туди захоплених п'ять мешканців із сусідніх сіл. При вході до стодоли стояли двоє з палицями й били, куди попало, кожного, хто входив, і заганяли в засіки. Таким способом зібрали там декілька десятків чоловіків. Поляків відпустили з правом вибору кращих коней і возів, які до того належали українцям. Тим часом українців примусили роззутися, роздягнутися до білизни, стати навколішки на голий тік, після чого їх сильно били. На тоці було так багато людей, що стало складно рухатися. Перед вечором усім наказали молитися по-польськи «Отче наш». Їм дали по куску черствого хліба, замоченого в гноївці, і наказали з'їсти його, бо то таке їхнє причастя. Після того прочитали вирок: «То вам за Волинь. На польській землі має бути Польща». Усі чоловіки сказали: «Молімося, бо вже з нами буде кінець», – і почали молитися. У той час затаракотіли автомати й поляки почали кидати гранати на тік. Один колишній військовий (Петро Дух (Луцишин) із Лопушни) відкинув дві гранати на подвір'я – і вони там розірвалися. Серед поляків зчинився переполюх і за цей час декільком українцям удалося втікти, хоча були й убиті. На подвір'ї гранатами вбито коней. У стодолі зчинився страшний крик і зойк. В одному місці загорілася солома, але тому, хто був ближче до вогню, удалося погасити його. Одні ховалися під підвалини, прикрившись соломною, другі залазили в бочки, а інші – під трупи.

Паралельно з подіями, які відбувались у стодолі, до пивниці кинули приволочених з Черепина о. Августина Цебровського та двох парафіян. Цих людей по-звірячому замордували. Отцеві Цебровському відрізали вуха, ніс, викололи очі, розпороли живіт. Жорстоко мордували й Василя Рибак з Милошевичів. Він був одягнений у вишивану сорочку, тож із його спини живцем здирали шкіру.

Під вечір боїварі довідалися про появу неподалік «Тарасова» загону УПА. Вони похапцем покинули побоїще та, осідлавши захоплених коней, попрямували до польських сіл Давидова й Старого Села, а звідти вже пішки – до Львова [23, с. 100].

Після втечі польських відділів чоловіки-українці почали виходити зі стодоли. Уцілілі брали із собою поранених та йшли до найближчих сіл: Селиська, Підтемного, Раківця. Важкопоранених юнак Роман Наугольник із Лопушною підводою відвозив у Бібрку до лікарні¹.

Список убитих українців Армією Крайовою на гаївці «Тарасів» с. Лопушна:

с. Жирівка

1. Вентик Григорій 1897 р. н.
2. Пінак Михайло 1897 р. н.

с. Лопушна

3. Дух (Луцишин) 1919 р. н.
4. Читавка Костянтин 1912 р. н. [20, с. 341];

с. Милошевичі

5. Венгер Дмитро 1902 р. н.
6. Деркач Федір 1897 р. н.
7. Панькевич Іван 1904 р. н.
8. Рибак Василь 1924 р. н.
9. Швець Михайло 1912 р. н. [11, с. 147];

с. Підсадки

10. Огородник Василь 1913 р. н. [20, с. 341];

с. Поршна

11. Головацький Іван 1913 р. н.
12. Заходило Петро 1924 р. н.
13. Лісовський Ілько 1907 р. н.
14. Стецьків Микола 1908 р. н.
15. Стецьків Федір 1894 р. н.
16. Чорний Мирослав 1899 р. н.¹

¹ Хід подій на гаївці «Тарасова» відтворено на основі матеріалів: Вуйцик Іван. Милошевичі: історія села від найдавніших часів до 2004 року. Львів, 2009. С. 146–147; Феодосій Стеблій. Указана праця. С. 307–308, 324–327; Спогади – п. Романа Наугольника (1927 р. н.); Спогади – п. Стефанії Думанської (1936 р. н.).

с. Пустомити

17. Петришин Ілля 1905 р. н. [20, с. 342];

с. Селисько

18. Думанський Федір
(Теодор)

1900 р. н.

19. Сабадило Мирослав 1927 р. н. [8, 9];

с. Черепин

20. о. Цебровський Августин 1897 р. н.

21. Сорока Василь 1896 р. н.

22. Муха Іван 1896 р. н. [20, с. 342].

Список поранених і побитих на гаївці «Тарасів» с. Лопушна:

с. Милошевичі:

1. Білий Богдан 1926 р. н.

2. Венгер Стефан 1891 р. н.

3. Вуйцик Михайло 1906 р. н.

4. Іванишин Мирон 1921 р. н.

5. Костецький Дмитро 1901 р. н.

6. Маковецький Юрій 1885 р. н.

7. Михальський Василь 1909 р. н.

8. Панькевич Михайло 1913 р. н.

9. Романюк Іван 1921 р. н.

10. Романюк Михайло 1903 р. н. [11, с. 147];

с. Сельсько

11. Петрів Мар'ян 1926 р. н. [10].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, проведене дослідження трагічних подій у селах Перемишлянщини та Пустомитівщини березня 1944 р. дає підставу зробити певні висновки. За цей короткий період першого місяця весни на зазначених територіях від рук загонів АК постраждали жителі дев'яти українських сіл. Важливо відзначити, що жертвами Армії Крайової на цій невеликій території тоді стали мирні жителі, переважно селяни, а не представники ОУН й УПА. Дані акції стали невеликою часткою масштабних операцій АК на теренах Галичини. Дії відділів «Кедиву» підтверджуються не тільки українськими дослідниками, а й польськими. Польський автор Jerzy Węgierski вважає, що під час цих акцій убито близько 130 українців. Однак згідно з опрацьованим матеріалом і списками жертв, поданими вище в цій статті, поки що ідентифіковано 82 убитих і 13 поранених, разом – 95 осіб. Проте відзначимо, що ця цифра не є остаточною, адже не вдалося ще встановити точну кількість поранених у с. Черепин, а також убитих і поранених на гаївці «Тарасів».

Це дослідження можна вважати початком вивчення й вивіряння інформації про тогочасні жертви українців на території Галичини із перспективою створення книги людських утрат унаслідок українсько-польського протистояння.

Джерела і література

1. ЦДІА України, м. Львів. Ф. 201. Оп. 1р. Од. зб. 179. Арк. 15, 16, 23–24.
2. Місія Постуляційного Центру беатифікації УГКЦ. Папка о. Августина Цебровського. Свідчення про отця Августина Цебровського Сороки Володимира Олексійовича. С. 2.
3. Місія Постуляційного Центру беатифікації УГКЦ. Папка о. Августина Цебровського. Спогади Кладько Михайла (1929 р. н.).
4. Місія Постуляційного Центру беатифікації УГКЦ. Папка о. Августина Цебровського. Спогади Сороки Стефанії (1928 р. н.).
5. Місія Постуляційного Центру беатифікації УГКЦ. Папка о. Августина Цебровського. Спогади Чопелястої Марії (1910 р. н.).
6. Спогади Стефанії Грецишин (Дацко) (1932 р. н.) і п. Віри Сеньків (1934 р. н.) с. Глібовичі.
7. Спогади Романа Наугольника (1927 р. н.) с. Лопушна, безпосередній свідок убивств на гаївці Тарасів.

¹ Дані з пам'ятника «Борцям за волю України».

8. Спогади Стефанії Думанської (1936 р. н.) с. Селисько, донька вбитого на гаївці Тарасів Федора (Теодора) Думанського.
9. Спогади Євгенії Калитин (1929 р. н.) уродженка с. Лопушна, двоюрідна сестра вбитого на гаївці Тарасів Мирона Сабадила.
10. Спогади Ірини Петрів (1927 р. н.) дружини пораненого на гаївці Тарасів Мар'яна Петріва (1926 р. н.).
11. Вуйцик І. Милошовичі історія села від найдавніших часів до 2004 року. Львів, 2009. С. 145–150.
12. Вуйцик І. Милошовичі історія села. Частина II. Доповнення до видання 2009 р. Львів, 2012. С. 4–5, 122–127.
13. Льюшин І. Протистояння УПА і АК (Армії Крайової) в роки Другої світової війни на тлі діяльності польського підпілля в Західній Україні. Київ, 2001. 289 с.
14. Козловська О. Село Поршна (1939-1996). Історико-краєзнавчий та етнографічний нарис. Львів, 1996. С. 51–53.
15. Лаба В. Історія села Глібовичі (Свірзькі) від давніх часів до 1939 року. Львів, 2014. 104 с.
16. Лаба В. Історія села Черепин. Львів, 1996. 24 с.
17. Макар В. Споми́ни та роздуми: Зібрання творів: У 4 т. Т. 4. / ред. Микола Іванович Кулик, Роман Кулик. Київ; Торонто: [б. в.], 2001. С. 342.
18. Макаров І. Злодіяння підлітків наймитів Гітлера в с. Черепині. Сталінським Шляхом. 29 жовтня 1944. С. 2.
19. Сливка Ю. УПА і українсько-польське протистояння. *Українська Повстанська Армія в боротьбі проти тоталітарних режимів*. Львів, 2004. С. 142–157.
20. Стеблій Ф. Збройні акції Армії Крайової у підльвівських українських селах (березень-липень 1944 р.). *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Львів, 2005. 13/2005. С. 304–344.
21. Шаповал І. Польсько-українські взаємини під час Другої світової війни: потенціал взаєморозуміння і баланс ненависті. *Сучасність*. 2004. № 7–8. С. 104–116.
22. Нрчиук G. Straty ludności w Galicji Wschodniej w latach 1941–1945. *Polska-Ukraina: trudne pytania*. Warszawa, 2000. T. 6. S. 279–280.
23. Węgierski J. W lwowskiej Armii Krajowej. Warszawa, 1989. S. 98–101.
24. Węgierski J. Armia Krajowa południowych i wschodnich przedziałach Lwowa. Kraków 1994. S. 192–193.

Андрей Яремчук. Трагические события в сёлах Перемышляничины и Пустомытвищины в марте 1944 г. (страница из истории украинского-польского противостояния в годы Второй мировой войны). За последние несколько лет немалое внимание как ученых, так и политиков, общественных деятелей и широкой общественности привлекает вопрос украинского-польских отношений в Галиции, особенно в период Второй мировой войны. Память об этом непростом этапе в истории двух соседних народов и в дальнейшем может влиять на отношения между Польшей и Украиной.

Работа выполнена в рамках проекта «Жертвы украинского-польского противостояния 1939–1947 гг.», который ставит цель ответить на сложные вопросы отношений двух народов, оперируя критической методологией и анализом, верификацией доступных письменных источников и материалов устной истории.

Ключевые слова: Армия Крайова (АК), гаївка «Тарасов» с. Лопушна, греко-католический священник, дистрикт Галиция, Перемышляничина, Пустомытвищина, украинский-польские взаимоотношения, украинские жертвы.

Andrii Yaremchuk. Tragic Events in the Villages of Peremysliany and Pustomyty Regions in March 1944 (From the History of the Ukrainian-Polish Confrontation in the Period of World War II). Over the past few years, the attention of both academics and politicians, as well as public figures, and general public has been drawn to the issues of Ukrainian-Polish relations in Galicia (Galychyna), especially during World War II. The memory of this difficult stage in the history of the two neighboring nations continues to have a significant impact on the relationship between Poland and Ukraine.

This publication is a part of the project «Victims of the Ukrainian-Polish Conflict. 1939-1947», which aims to answer some complicated issues of these two peoples' relations, using critical methodology, analysis and verifying accessible written sources and oral history materials.

As a matter of fact, it is well known that the Polish victims of the conflict have been counted already, unlike the Ukrainians – here there is a significant gap. Therefore, the purpose of our study is searching and analyzing the tragic events in the villages of Peremysliany and Pustomyty regions in March 1944. The focus is on identifying specific Ukrainian victims in order to avoid the pattern of «finding criminals» of the tragedy.

Key words: Armia Kraiova (AK), haiivka «Tarasiv» village of Lopusna, Greek Catholic priest, Halychyna district, Peremysliany region, Pustomyty region, Ukrainian-Polish relations, Ukrainian victims.

Стаття надійшла до редколегії
11.11.2018 р.